

(ד) וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכָיִם לְפָנָיו אֶל עֶשָׂו אָחִיו אֲרָצָה שְׂעִיר שָׂדֵה אֲדוּם : (ה) וַיֵּצֵאוּ אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדֹנָי לַעֲשׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם לְבֹן גְּרִתִּי וְאַחַר עַד עָתָה : (ו) וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וְאֶשְׁלָחָה לְהַגִּיד לְאֲדֹנָי לְמִצְרָא חֵן בְּעֵינֶיךָ :

(ד) וישלח יעקב מלאכים - מלאכים ממש :

ארצה שעיר - לארץ שעיר, כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל לה הכתוב ה"א בסופה :

(ה) גרתי - לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני (לעיל כז כט) הוה גביר לאחיד, שהרי לא נתקיימה בי. דבר אחר גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים :

(ו) ויהי לי שור וחמור - אבא אמר לי (כז כח) מטל השמים ומשמני הארץ, זו אינה לא מן השמים ולא מן הארץ :

שור וחמור - דרך ארץ לומר על שורים הרבה שור. אדם אומר לחבירו בלילה קרא התרנגול, ואינו אומר קראו התרנגולים :

ואשלחה להגיד לאדוני - להודיעה שאני בא אליך :

למצא חן בעיניך - שאני שלם עמך ומבקש אהבתך :

- ❖ מי הם הישליחים " של יעקב?
- ❖ כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל לה הכתוב ה"א בסופה: בא נתרגל: לירושלים. _____ לבית _____
- ❖ עם לבן גרתי איל רמוז כאן שיעקב שמר את כל המצוות?
- ❖ על איזה שאלה עונה רשי בדיבור המתחיל שור וחמור - ?
- ❖ מה המסר שיעקב מוסר לעשו במשלוח המתנות?

פרשת וישלח

יום ב

פרשת וישלח

(ז) וַיֵּשְׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל אַחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הִלֵּךְ לִקְרַאתְךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ: (ח) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ וַיַּחַץ אֶת הָעֵם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבָּקָר וְהַגְּמָלִים לְשְׁנֵי מַחֲנוֹת: (ט) וַיֹּאמֶר אִם יָבֹא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנֶה הָאֶחָד וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לְפִלִּיטָה:

רש"י

(ז) **באנו אל אחיך אל עשו** - שהיית אומר אחי הוא, אבל הוא נוהג עמך כעשו הרשע, עודנו בשנאתו:

(ח) **ויירא ויצר** - ויירא שמא יהרג, ויצר לו אם יהרוג הוא את אחרים:

(ט) המחנה האחת והכהו - מחנה משמש לשון זכר ולשון נקבה. (תהלים כז ג) אם תחנה עלי מחנה, הרי לשון נקבה, (לג ח) המחנה הזה, לשון זכר. וכן יש שאר דברים משמשים לשון זכר ולשון נקבה, (לעיל יט כג) השמש יצא על הארץ, (תהלים יט ז) מקצה השמים מוצאו, הרי לשון זכר. (מ"ב ג כב) השמש זרחה על המים, הרי לשון נקבה. וכן רוח (איוב א יט) והנה רוח גדולה באה, הרי לשון נקבה, (שם) ויגע בארבע פנות הבית, הרי לשון זכר, (מ"א יט יא) ורוח גדולה וחזק מפרק הרים, הרי לשון זכר ולשון נקבה. וכן אש (במדבר טז לה) ואש יצאה מאת ה', לשון נקבה. (תהלים קד ד) אש לוהט, לשון זכר:

והיה המחנה הנשאר לפליטה - על כרחו כי אלחם עמו. התקין עצמו לשלשה דברים לדורון, לתפלה ולמלחמה. לדורון להלך (פסוק כב) ותעבור המנחה על פניו. לתפלה (פסוק י) אלהי אבי אברהם. למלחמה והיה המחנה הנשאר לפליטה:

שאלות

❖ (ד) וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו
אֶל אַחִיךָ אֶל עֵשָׂו (ז)

בפסוק ד "עשו" קודם ל"אחיו" ואילו בפסוק ז "אחיך" קודם "לעשו". מה למד מזה רש"י?

❖ **ויירא ויצר** ממה מפחד יעקב במילה ויירא וממה מפחד במילה ויצר?

❖ ***האם אפשר גם להסביר את ההיפך, מדוע?

❖ יש מילים בעברית שאפשר להשתמש בהם גם בלשון זכר וגם בלשון נקבה, רש"י מביא ארבע מילים כאלה. רשום שתים בלבד.

❖ יעקב מתכוון לשלשה דברים מה הם ומה הפסוק המלמד כל דבר?

כיתות ד-ו
פרשת וישלח

יום ג

(י) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי אָבִי יִצְחָק הִ' הָאֵלֹהִים אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדְּךָ כִּי בְּמִקְלֵי עֲבָרְתִי אֶת הַיָּרְדֵן הִזָּה וְעַתָּה הֵייתִי לְשָׁנִי מִחַנוּת: (יב) הֲצִילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יֵרָא אֲנֹכִי אֵתוֹ כִּי יִרְעֶדְךָ כָּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסְפָּר מֵרֹב:

רש"י

(י) **ואלהי אבי יצחק** - ולהלן הוא אומר (לא מב) ופחד יצחק, ועוד מהו שחזר והזכיר שם המיוחד, היה לו לכתוב האומר אלי שוב לארצך וגו'. אלא כך אמר יעקב לפני הקדוש ברוך הוא שתי הבטחות הבטחתי אחת בצאתי מבית אבי מבאר שבע, שאמרת לי (כח יג) אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק, ושם אמרת לי (שם טו) ושמרתך בכל אשר תלך. ובבית לבן אמרת לי (לא ג) שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך, ושם נגלית אלי בשם המיוחד לבדו, שנאמר (לא ג) ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך וגו', בשתי הבטחות האלו אני בא לפניך:

(יא) **קטנתי מכל החסדים** - נתמעטו זכיותי על ידי החסדים והאמת שעשית עמי, לכך אני ירא, שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא ויגרום לי להמסר ביד עשו:

ומכל האמת - אמיתת דבריך, ששמרת לי כל ההבטחות שהבטחתי:

כי במקלי - לא היה עמי לא כסף ולא זהב ולא מקנה אלא מקלי לבדו. ומדרש אגדה נתן מקלו בירדן ונבקע הירדן:

(יב) **מיד אחי מיד עשו** - מיד אחי שאין נוהג עמי כאח אלא כעשו הרשע:

(יג) **היטב איטיב** - היטב בזכותך, איטיב בזכות אבותיך:

ושמתי את זרעך כחול הים - והיכן אמר לו כן, והלא לא אמר לו אלא (שם כח יד) והיה זרעך כעפר הארץ. אלא שאמר לו (כח טו) כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך, ולאברהם אמר (כב יז) הרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים:

שאלות

❖ בדבור המתחיל **ואלהי אבי יצחק** רש"י שואל שתי שאלות

1.

2.

❖ כמה הבטחות הבטיח הקב"ה ליעקב אבינו?

❖ מתי הבטיח כל הבטחה ומה נאמר בכל הבטחה?

❖ **קטנתי מכל החסדים** הסבר בלשונך בקצרה את דברי רש"י

❖ **כי במקלי** – מה הם שני פירושי רש"י

כיתות ד-ו
יום ד

פרשת וישלח

(יד) וַיִּלְךָ שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה לַעֲשׂוֹ אָחִיו : (טו) עֲזִים מֵאֲתִים וּתְיִשִׁים עֲשָׂרִים רְחֵלִים מֵאֲתִים וְאֵילִים עֲשָׂרִים : (טז) גְּמָלִים מִיִּנְקוֹת וּבְנֵיהֶם שְׁלֹשִׁים פָּרוֹת אַרְבָּעִים וּפָרִים עֲשָׂרָה אֶתְנַת עֲשָׂרִים וְעִרְס עֲשָׂרָה : (יז) וַיִּתֵּן בְּיָד עֲבָדָיו עֵדֶר עֵדֶר לְבָדוֹ וַיֹּאמֶר אֶל עֲבָדָיו עֲבְרוּ לִפְנֵי וְרוּחַ תְּשִׁימוּ בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר : (יח) וַיֵּצֵא אֶת הָרֵאשׁוֹן לֵאמֹר כִּי יִפְגְּשֶׁךָ עֲשׂוֹ אָחִי וּשְׂאֵלְךָ לֵאמֹר לְמִי אַתָּה וְאָנָּה תִלְדָּ וְלְמִי אֱלֹהֵ לְפָנֶיךָ : (יט) וְאָמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ לַיַּעֲקֹב מִנְחָה הוּא שְׁלֹחָה לְאֲדֹנָי לַעֲשׂוֹ וְהִנֵּה גַם הוּא אַחֲרֵינוּ :

רש"י פרשת וישלח

(יד) **הבא בידו** - ברשותו, וכן (במדבר כא כו) ויקח את כל ארצו מידו. ומדרש אגדה מן הבא בידו אבנים טובות ומרגליות, שאדם צר בצרור ונושאם בידו. דבר אחר מן הבא בידו מן החולין, שנטל מעשר, כמה דאת אמר (כח כב) עשר אעשרנו לך, והדר לקח מנחה :

(טז) **גמלים מיניקות שלשים** - ובניהם עמהם. ומדרש אגדה ובניהם בנאיהם, זכר כנגד נקבה,

ועירים - חמורים זכרים :

(יז) **עדר עדר לבדו** - כל מין ומין לעצמו :

עברו לפני - דרך יום או פחות, ואני אבא אחריכם :

ורוח תשימו - עדר לפני חבירו מלא עין, כדי להשביע עינו של רשע ולתווהו על רבוי הדורון :

(יח) **למי אתה** - של מי אתה, מי שולחך, ותרגומו דמאן את :

ולמי אלה לפניך - ואלה שלפניך של מי הם, למי המנחה הזאת שלוחה. למ"ד משמשת בראש התיבה במקום של, כמו (לעיל לא מג) וכל אשר אתה רואה לי הוא, שלי הוא, (תהלים כד א) לה' הארץ ומלואה, של ה' :

(יט) **ואמרת לעבדך ליעקב** - על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, ששאלת (פסוק יז) - יח) למי אתה, לעבדך ליעקב אני, ותרגומו דעבדך דיעקב, וששאלת (פסוק יז - יח) ולמי אלה לפניך, מנחה היא שלוחה וגו'

שאלות

- ❖ מה לקח יעקב בידו לפי מדרש אגדה?
- ❖ האם בגמלים היו גם זכרים וגם נקבות?
- ❖ איך נקרא הזכר של האתון בנוסף לחמור.
- ❖ מדוע יש לשים רווח בין עדר לעדר.
- ❖ על ראשון - ראשון ועל אחרון - אחרון איך זה מתבטא כאן?

פרשת וישלח

יום ה

כיתות ד-ו

(כא) וְאִמְרַתֶּם גַּם הִנֵּה עֹבְדֵי יַעֲקֹב אֲחֵרֵינוּ כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָּנָיו בְּמִנְחָה הַהֲלֹקֶת לְפָנָיו וְאֲחֵרֵי כֵן אֲרָאָה פָּנָיו אוֹלֵי יִשְׂאָא פָּנָי : (כב) וַתַּעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל פָּנָיו וְהוּא לָן בְּלִילָה הַהוּא בְּמִנְחָה : (כג) וַיִּקַּם בְּלִילָה הוּא וַיִּקַּח אֶת שְׂתֵי נַשְׂיו וְאֶת שְׂתֵי שְׂפָחָתָיו וְאֶת אֶחָד עֶשֶׂר יִלְדָיו וַיַּעֲבֹר אֶת מַעְבַּר יַבֶּק : (כד) וַיִּקְחֶם וַיַּעֲבֹר אֶת הַנַּחַל וַיַּעֲבֹר אֶת אֲשֶׁר לוֹ : (כה) וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר :

רש"י

(כא) **אכפרה פניו** - אבטל רוגזו וכן (ישעיה כח יח) וכפר בריתכם את מות, (שם מז יא) לא תוכלי כפרה. ונראה בעיני שכל כפרה שאצל עון וחטא ואצל פנים כולן לשון קנוח והעברה הן, ולשון ארמי הוא הרבה בתלמוד (ב"מ כד א) וכפר ידיה, (גיטין נו א) בעי לכפורי ידיה בההוא גברא, וגם בלשון המקרא נקראים המזרקים של קדש (עזרא א י) כפורי זהב, על שם שהכהן מקנח ידיו בהן בשפת המזרק :

(כב) **על פניו** - כמו לפניו, וכן (ירמיה ו ז) חמס ושוד ישמע בה על פני תמיד, וכן (ישעיה סה ג) המכעיסים אותי על פני. ומדרש אגדה על פניו אף הוא שרוי בכעס שהיה צריך לכל זה :

(כג) **ואת אחד עשר ילדיו** - ודינה היכן היתה, נתנה בתיבה ונעל בפניה שלא יתן בה עשו עיניו, ולכך נענש יעקב שמנעה מאחיו שמא תחזירנו למוטב, ונפלה ביד שכם :

יבק - שם הנהר :

(כד) **את אשר לו** - הבהמות והמטלטליו, עשה עצמו כגשר, נוטל מכאן ומניח כאן :

(כה) **ויותר יעקב** - שכח פכים קטנים וחזר עליהם :

ויאבק איש - מנחם פירש ויתעפר איש, לשון אבק, שהיו מעלים עפר ברגליהם על ידי נענועם. ולי נראה שהוא לשון ויתקשר, ולשון ארמי הוא, בתר דאביקו ביה, ואבק ליה מיבק, לשון עניבה, שכן דרך שנים שמתעצמים להפיל איש את רעהו שחובקו ואובקו בזרועותיו. ופירשו רבותינו ז"ל שהוא שרו של עשו :

שאלות

- ❖ מה הסבר המילה כפרה לדעת רש"י?
- ❖ ליעקב היו באותה עת 12 ילדים מדוע כתוב 11 ילדיו?
- ❖ יעקב נענש, מה היה העונש?
- ❖ מדוע נשאר יעקב לבדו בשפת הנחל?
- ❖ מנחם הוא מנחם בן סרוק היה בלשן ופילולוג יהודי בספרד של תור הזהב, לאיזה מילה מייחס את המילה ויאבק, מדוע?

כיתות ד-ו

פרשת וישלח